

Osebnno dopolnilno delo in vrednotnice - utrjevanje načela vsako delo šteje

Podjetna Tjaša ni želela tvegati z odprtjem espeja, ko se je s svojimi ročno narejenimi izdelki odločala za prvi vstop na trg. »Bolj smiselno se mi je zdelo prej potipati teren prek osebnega dopolnilnega dela.« je povedala. Kaj je to? Kdo lahko dela in kaj lahko prodaja? Primerno tudi za dodatne zasluge. Morda se tudi vam, ob branju tega prispevka, utrne kakšna prava ideja za delo.

Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno natančno določa, kaj sodi med osebno dopolnilno delo. Prav tako je zakonsko določeno, da to delo lahko opravljajo le fizične osebe in sicer zaposleni, brezposelni, upokojeni, študenti in dijaki starejši od 15 let ter tujci, ki imajo na podlagi svojega statusa pravico do prostega dostopa na trg dela. Bistveno je, da posameznik sam opravlja priglašena osebna dopolnilna dela.

Na seznamu osebnega dopolnilnega dela sta dve skupini. V prvo skupino spadajo občasna pomoč v gospodinjstvu, pomoč pri čiščenju stanovanja ali stanovanjske stavbe, vzdrževanje pripadajočih zunanjih površin in občasna pomoč pri kmetijskih delih. V to skupino sodi tudi občasno varstvo otrok, pomoč starejšim, bolnim in invalidom na domu ter spremstvo oseb, ki potrebujejo nego. Na seznam so vključene občasne inštrukcije, kot pomoč pri izpolnjevanju šolskih ali študijskih obveznosti, občasno prevajanje ali lektoriranje, občasno izvajanje umetniških oziroma drugih kulturnih vsebin ob zasebnih dogodkih ter občasna pomoč pri oskrbi hišnih živali na domu lastnika živali. Pozor! Zgoraj navedena dela se ne smejo opravljati za pravno osebo, tuj pravni subjekt ali samozaposleno osebo.

Druga skupina zajema izdelovanje in prodajo izdelkov domače in umetnostne obrti, ki niso namenjeni zaužitju, ter izdelovanje, popravilo in prodaja izdelkov, ki niso namenjeni zaužitju in jih je mogoče izdelovati na domu pretežno ročno ali po pretežno tradicionalnih postopkih. Poleg tega za osebno dopolnilno delo štejejo tudi nabiranje in prodaja gozdnih sadežev in zelišč v njihovi osnovni obliki ter mletje žita, žganje apna ali oglja na tradicionalen način in prodaja.

Osebno dopolnilno delo lahko opravljajo posamezniki, ki se registrirajo preko spletnega portala pri Agenciji Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES) (<https://www.ajpes.si/sodd/prijava.asp>) ali osebno pridejo na Upravno enoto Žalec, kjer uredimo registracijo na AJPES. To lahko stranke uredijo tudi na kateri koli drugi upravni enoti v Republiki Sloveniji ali krajevnem uradu, saj ni krajevne pristojnosti. Iskalci oziroma potencialni naročniki tovrstnih del si lahko ogledajo seznam posameznikov s kontaktnimi podatki, ki opravljajo osebno dopolnilno delo, na spletnih straneh AJPES. (https://www.ajpes.si/Registri/Drugi_registri/Osebno_dopolnilno_delo).

Pogoj za zakonito opravljanje osebnega dopolnilnega dela je, kot že navedeno zgoraj, poleg registracije pri AJPES, tudi vnaprej pridobljena vrednotnica, ki jo mora posameznik v primeru del iz prve skupine, ko bo oz. opravlja delo za znane naročnike storitve, kupiti naročnik. V primeru del iz druge skupine, vezanih na večinoma neznane naročnike, pa vrednotnico kupi izvajalec sam. Vrednotnico je mogoče dobiti fizično na upravni enoti ali prek spletnega portala e-uprava (<https://e-uprava.gov.si/podrocja/vloge/vloga.html?id=2063>), za katero je trenutno treba odšteti 10.81 EUR.

Podatki, povezani z vrednotnico, gredo samodejno na pristojno ministrstvo, plačilo samodejno na Finančno upravo RS (Furs), s Fursa pa na Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Ena vrednotnica bo izvajalcu prinesla približno en dan pokojninske dobe.

Vrednotnica za posameznega izvajalca osebnega dopolnilnega dela velja za koledarski mesec. Naročnik mora za posameznika, ki mu denimo večkrat na mesec čisti hišo, kupiti eno vrednotnico, če bo imel v koledarskem mesecu več različnih izvajalcev, pa bo moral za vsakega izmed njih kupiti svojo vrednotnico. Izvajalec, ki čisti hiše pri različnih naročnikih, bo pridobil več vrednotnic, od vsakega naročnika za vsak koledarski mesec svojo. V primerih, ko je zavezanec za nakup vrednotnice izvajalec sam, bo dolžan kupiti le eno vrednotnico za koledarski mesec.

Za opravljeno delo je potrebni izdati račun v dveh izvodih, od katerega enega prejme kupec. Za občasno pomoč v gospodinjstvu, pomoč pri čiščenju stanovanja ali stanovanjske stavbe in vzdrževanje pripadajočih zunanjih površin izdate račun za vsako opravljeno delo v koledarskem mesecu. Pri prometu z izdelki, sadeži ali zelišči se izda račun ob prodaji. Kopije računov se hranijo 10 let.

Osebe, ki imajo registrirano osebno dopolnilno delo, morajo Finančni upravi predložiti polletno (do 10. januarja oz. 10. julija) poročilo o doseženem prihodku iz naslova osebne dopolnilnega dela na posebnem obrazcu. Dohodki se vključijo v mesečno napoved za odmero akontacije dohodnine od dohodka iz drugega pogodbenega razmerja.

Omenjena dela se lahko opravljajo pod pogojem, da prihodki v posameznem koledarskem polletju v seštevku ne presegajo treh povprečnih mesečnih neto plač v Republiki Sloveniji iz preteklega leta, v letošnjem letu največ 3.625,95 EUR.

Na Upravni enoti Žalec smo od leta 2015, od kar je bilo na novo uvedeno osebno dopolnilno delo, registrirali 362 oseb, vpisali 134 sprememb podatkov ter izdali 1805 vrednotnic. Posamezniki največ vpisujejo izdelovanje izdelkov, ki niso namenjeni zaužitju in ki jih je možno izdelovati na domu pretežno ročno ali po pretežno tradicionalnih postopkih ter popravilo in prodajo le teh in občasno pomoč pri kmetijskih delih (največ zaradi sezonskih del v hmeljarstvu). Ostala dela, ki jih posamezniki vpisujejo so tudi občasna pomoč v gospodinjstvu, pomoč pri čiščenju stanovanja ali stanovanjske stavbe, vzdrževanje pripadajočih zunanjih površin, občasno varstvo otrok, pomoč starejšim, bolnim in invalidom na domu ter spremstvo oseb, ki potrebujejo nego.

Za dodatne informacije smo vam na voljo na telefonski številki 03 713 51 20 ali nam pišite na e-naslov ue.zalec@gov.si.

Simona Stanter